

Työntekijöiden lähettämiseen liittyvä valvonta ja lähettämis- ilmoitukset vuonna 2023

Raportti

Tiivistelmä

Työsuojeluviranomainen, eli aluehallintovirastojen työsuojelun vastuualueet, valvoo Suomeen työntekijöitä lähettäviä ulkomaalaisia yrityksiä ja niiden tilaajia. Lisäksi työsuojeluviranomainen vastaanottaa lähettämistä koskevat ilmoitukset, jotka lähettävän yrityksen on tehtävä ennen työnteon aloittamista Suomessa.

Tässä raportissa kuvataan valvontaa ja työsuojeluviranomaiselle tehtyjä ilmoituksia vuodelta 2023.

Vuonna 2023 tehtiin yhteensä 328 työntekijöiden lähettämiseen liittyvää tarkastusta. Pilottina valvottiin myös tieliikenteen alihankkijoita, jotka lähettävät kuljettajia Suomeen.

Lähettävälle työnantajille annettiin eniten toimintaohjeita puutteista ilmoitusvelvollisuuden noudattamisessa. Paljon puutteita havaittiin myös palkkauksessa, työaikakirjanpidossa sekä työsuhteen keskeisissä ehdoissa. Selvästi aiempaa enemmän velvoitteita annettiin lähetettyjen työntekijöiden tapaturmavakuuttamisesta.

Syrjinnän kieltä valvottiin 134:llä lähettävien yritysten tarkastuksella. Näistä 20 tarkastuksella havaittiin syrjinnän kiellon rikkomista ja työnantajalle annettiin toimintaohje tai kehoitus. Tämä ei tarkoita sitä, että muissa tapauksissa syrjintää ei ole tapahtunut, sillä usein työsuhteen vähimmäisehtojen valvontaa ei voida tehdä muun muassa puutteellisten työaika-asiakirjojen vuoksi.

Työsuojeluviranomainen voi määrätä tietystä laiminlyönneistä lähettävälle yritykselle laiminlyöntimaksun.

Vuonna 2023 laiminlyöntimaksua harkittiin

81 tapauksessa, mikä on selvästi enemmän kuin aiempina vuosina. Laiminlyöntimaksuja määrättiin 70 tapauksessa yhteensä 340 000 euron edestä. Osa prosesseista on vielä kesken.

Eniten laiminlyöntimaksuja määrättiin ilmoitusvelvollisuuden laiminlyönnistä. Tilaajien valvonnassa laiminlyöntimaksuja ei harkittu.

Lähettävän yrityksen tulee tehdä työsuojeluviranomaiselle ilmoitus työntekijöiden lähettamisestä Suomeen.

Vuonna 2023 työsuojeluviranomainen vastaanotti yli 20 000 ilmoitusta 51 eri maasta. Ilmoituksia tehtiin 11,6 prosenttia enemmän kuin edellisellä vuonna. Kasvu kuitenkin taittui, sillä vuonna 2022 ilmoitusten määrä kasvoi edellisestä peräti 83 prosenttia. Suurinta kasvu oli Itä-Suomessa (40,4 %), joskin sinne tehdään vain pieni osa koko maan ilmoituksista. Eniten ilmoituksia tuli Virostasta, Saksasta ja Liettuasta.

Lounais-Suomen aluehallintoviraston työsuojelun vastuualue toimii lähetettyjen työntekijöiden yhteysviranomaisena Suomessa.

Vuonna 2023 yhteysviranomaisen vastasi asiakkaiden yhteydenottoihin 386 kertaa eli selvästi vähemmän kuin aiempina vuosina. Kysymyksiä tuli vähemmän etenkin ilmoituksen tekemisestä sekä lähetetyn työntekijän työnteko-oikeudesta. Tähän ovat voineet vaikuttaa seuraavat syyt: ilmoitusten määrä kääntyi laskuun, laki työntekijöiden lähettamisestä pysyi ennallaan, ja ulkomaalaislain muutokset selvensivät sääntelyä, joka koskee kolmansien maiden kansalaisten oikeutta työskennellä lähetettyinä työntekijöinä Suomessa.

Raportin nimi: Työntekijöiden lähettämisen valvonta ja lähettämislmoitukset vuonna 2023

Julkaisija: Työsuojeluhallinto 2024

Työsuojeluhallinnon julkaisuja 3fin/2024

ISBN: 978-952-479-375-9

ISSN: 2737-0879

Sisällys

Tiivistelmä.....	2
1. Työsuojeluviranomainen valvoo ja neuvoo	4
2. Viranomaisaloitteinen valvonta	6
2.1 Lähettävien yritysten laaja valvonta	7
2.2 Lähettävien yritysten suppea valvonta.....	10
2.3 Lähettävien yritysten ilmoitusvelvollisuuden valvonta	11
2.4 Lähettävien yritysten tilaajina toimivien sopimuskumppanien valvonta.....	12
2.5 Tieliikenteen alihankinta	13
2.6 Tarkastusten kohdentuminen toimialoittain.....	14
3. Laiminlyöntimaksut	15
3.1 Laiminlyöntimaksun harkinnan perusteet ja toimialat.....	16
3.2 Laiminlyöntimaksujen määrä.....	17
4. Työntekijöiden lähettämisestä ilmoittaminen	18
4.1 Ensimmäiset ilmoitukset ja täydennysilmoitukset.....	18
4.2 Lähettävän yrityksen kotimaa	19
4.3 Ilmoitetut toimialat	23
4.4 Ilmoitetut työntekijämäärät työsuojelun vastualueilla	26
4.5 Ilmoitetut työntekijämäärät maakunnittain.....	27
4.6 Ilmoitukset lähettämisen keston pidentämisestä.....	29
4.7 Tieliikenteen kuljetusten alihankintaa koskevat lähettämislmoitukset	30
5. Yhteysviranomainen.....	31
5.1 Neuvonta ja tiedotus	31
5.2 Yhteistyö muiden EU- ja ETA-maiden kanssa.....	31

1. Työsuojeluviranomainen valvoo ja neuvo

Työsuojeluviranomaisen tehtävänä on valvoa työntekijöiden lähettamisestä annetun lain noudattamista ja määrätä laiminlyöntimaksu hallinnollisena seuraamuksena laissa määritellyistä laiminlyönneistä.

Työsuojeluviranomainen vastaanottaa lähettämistä koskevat ilmoitukset lukuun ottamatta tieliikenteen alihankintaa koskevia ilmoituksia, jotka tehdään maantieliikenteen työntekijän lähettämislmoituksia varten rakennetussa Euroopan komission portaalissa.

Lounais-Suomen aluehallintoviraston työsuojelun vastuualue toimii lähetettyjen työntekijöiden yhteysviranomaisena Suomessa.

Työntekijöiden lähettämiseen liittyvä valvonta kohdistuu

- lähettäviin yrityksiin
- tilaajiin, jotka ovat sopimussuhteessa lähettävään yritykseen
- tarvittaessa pääurakoitsijaan tai rakennuttajaan, jos lähetetty työntekijä pyytää selvittämään palkkaukseensa liittyvää epäselvyyttä.

Työsuojeluviranomainen arvioi valvonnassaan, onko kyseessä työntekijöiden lähettamisestä annetun lain mukainen lähettämistilanne ja soveltuuko siihen työntekijöiden lähettamisestä annettu laki.

Työntekijöiden lähettämiseen liittyvää valvontaa tehdään pääsääntöisesti viranomaisaloitteisesti. Vuonna 2023 tehtiin yhteensä 328 työntekijöiden lähettämiseen liittyvää tarkastusta.

Lainsäädäntö

Valvontatoimenpiteet määräytyvät valvontalain mukaisesti (laki työsuojelun valvonnasta ja työpaikan työsuojeluyhteistoiminnasta 44/2006). Hallinnollisista seuraamuksista eli käytännössä laiminlyöntimaksusta on säädetty laissa työntekijöisen lähettamisestä (447/2016).

Tässä raportissa kuvataan työntekijöiden lähettämiseen liittyvää valvontaa työsuojeluviranomaisessa vuonna 2023. Raportissa kuvataan valvonnan lukuja ja valvontahavainnointia. Lisäksi kuvataan lähettämisen ilmiötä lähettämisen ilmoitusten perusteella.

Raportti perustuu aluehallintoviraston työsuojelun vastuualueiden toteutuneeseen valvontaan. Tiedot on koottu tammikuussa 2024, jolloin osa vuoden 2023 tarkastuksista oli vielä kesken. Kuvioissa ja taulukoissa on mukana vertailu vuoden 2021 ja 2022.

Valvontaa tehtiin vuonna 2023 seuraavissa valtakunnallisissa hankkeissa:

- Lähettävien yritysten laaja valvonta (työehdot)
- Lähettävien yritysten suppea valvonta
- Lähettävien yritysten ilmoitusvelvollisuuden valvonta
- Lähettävien yritysten tilaajien valvonta.

Hankkeiden sisältö ja valvonnan havainnot esitellään jäljempänä.

Vuonna 2023 pilotoitiin lisäksi sellaisten kuljetusyritysten valvontaa, jotka toimivat tieliikenteessä alihankkijoina ja lähettävät työntekijöitä Suomeen:

- Lähetettävien kuljetusyritysten laaja valvonta
- Lähettävien kuljetusyritysten ilmoitusvelvollisuuden valvonta (suppea valvonta).

Lähettävien yritysten valvonta on osa työsuojeluviranomaisen ulkomaisen työvoiman käytön valvontaa. Valtakunnallisessa hankesuunnitelmassa ei asetettu edellä mainituille hankkeille määrätavoitteita, vaan kukin työsuojelun vastuualue mitoitti lähettämiseen liittyvän valvonnan oman alueensa resurssien mukaisesti.

Lähettämislmoituksissa havaittiin jälleen paljon puutteita, ja suurin osa vuonna 2023 annetuista toimintaohjeista koski juuri lähettämislmoituksia. Myös laiminlyöntimaksuja määrättiin eniten ilmoitusvelvollisuutta koskevista laiminlyönneistä. Tätä selittää osin se, että valvontakohteita valitaan myös ilmoitusten kautta. Ilmoitusvelvollisuus ei kuitenkaan ole uusi velvollisuus lähettävälle yritykselle, joten on huomionarvoista, että korjattavaa löytyy edelleen paljon.

Työsuojeluviranomainen pyrkii vaikuttamaan lähettämistä koskevan lain noudattamiseen myös esimerkiksi viestinnällä. Maaliskuussa 2023 työsuojeluviranomainen järjesti kuljettajia Suomeen lähettävälle työnantajille verkkoseminaarin *How to post drivers to Finland*. Verkkoseminaari käsitteli toimialaa koskevia uusia velvollisuuksia. Tallenne ja materiaali ovat saatavilla työsuojeluhallinnon verkkopalvelusta (tyosuojelu.fi/live23).

Lisäksi yhteysviranomainen teki kyselyn laista yrityksille, jotka ovat lähettäneet työntekijöitä Suomeen sekä tiedotti suoraviestillä ilmoituksen tehneitä lähettäviä yrityksiä palkkauksesta Suomessa. Yhteysviranomainen oli mukana järjestämissä koulutusta tieliikenteessä tehtävän lähettämisen valvonnasta. Koulutus toteutettiin moniviranomaisyhteistyössä toukokuussa.

How to post drivers to Finland

– new rules and responsibilities for transport companies

Webinar 22.3.2023 at 13–13.45 Finnish time
www.tyosuojelu.fi/live23

2. Viranomaisaloitteinen valvonta

Vuonna 2023 työntekijöiden lähettämistä valvottiin 328 tarkastuksella.

Eniten tarkastettiin lähettävien yritysten tilaajina toimivia sopimuskumppaneita (147 tarkastusta) ja toiseksi eniten tehtiin lähettävien yritysten laajaa valvontaa (134 tarkastusta).

Lähettävien yritysten suppeaa valvontaa tehtiin 10 tarkastuksella. Pelkkää ilmoitusvelvollisuutta valvottiin 16 tarkastuksella.

Lähettäviä yrityksiä valvottiin pääasiassa niin sanotulla laajalla valvontaotteella, jossa tarkastetaan lähetettyjen työntekijöiden työsuhteen vähimmäisehtojen toteutuminen. Laaja valvonta käsittää seuraavat valvottavat asiat:

- lähettävän yrityksen lähettämiseen liittyvät erityiset velvollisuudet: ilmoitusvelvollisuus, edustajan asettaminen ja tietojen saatavilla pitäminen lähettämisen aikana
- lähetettyjen työntekijöiden työsuhteen vähimmäisehtojen toteutuminen: työsuhteen ehdot, palkkaus ja työaikakirjanpito
- työnteko-oikeuden varmistamisvelvollisuus ja työnteko-oikeuden perusteiden säilytysvelvollisuus
- tapaturmavakuuttaminen
- työterveyshuollon järjestäminen.

Lähettävän yrityksen suppeassa valvonnassa valvottiin pelkästään niitä lähettävän yrityksen erityisiä velvollisuuksia, joista voidaan määrätä laiminlyöntimaksu:

- ilmoitusvelvollisuus
- edustajan asettaminen
- tietojen saatavilla pitäminen lähettämisen aikana.

Pelkkää ilmoitusvelvollisuutta valvottiin lähinnä sellaisissa poikkeavissa tilanteissa, joissa lähetettyä yritystä ei ollut tavoitettu tarkastuksen suorittamiseksi tai yrityksistä huolimatta tarkastusta varten ei saatu kaikkia tietoja.

Lähettävän yrityksen tilaajina toimivien sopimuskumppanien valvonnassa tarkastettiin, että tilaaja on huolehtinut velvollisuudestaan kertoa lähettyvälle yritykselle sen velvollisuuksista (ilmoitusvelvollisuus ja edustajan asettaminen). Tilaajan ei kuitenkaan tarvitse varmistaa, että ilmoitus on tehty ja edustaja on asetettu. Lisäksi valvottiin, että tilaaja on varmistanut ulkomaalaisten sopimuskumppaneidensa ulkomaalaisten työntekijöiden työnteko-oikeuden perusteet.

Lounais-Suomen aluehallintoviraston työsuojelun vastuualueella toteutettiin lisäksi pilottihanke, jossa valvottiin tieliikenteen lähettäviä työnantajia.

2.1 Lähettävien yritysten laaja valvonta

Vuonna 2023 lähettävien yritysten laajassa valvonnassa tehtiin 134 tarkastusta, mikä on selvästi enemmän kuin kahtena edellisellä vuotena.

Osa tarkastuksista tehtiin valvontakohteisiin, joissa työskentelee useita työnantajia (rakennustyömaat, telakkateollisuus).

Tarkastuksista noin 60 prosenttia tehtiin Etelä- ja Lounais-Suomen aluehallintovirastojen alueilla. Tämä vastaa sitä, miten työntekijöiden lähettämisen ilmoitukset jakautuvat vastuualueittain: 60 prosenttia ilmoituksista koski työskentelyä näillä kahdella alueella.

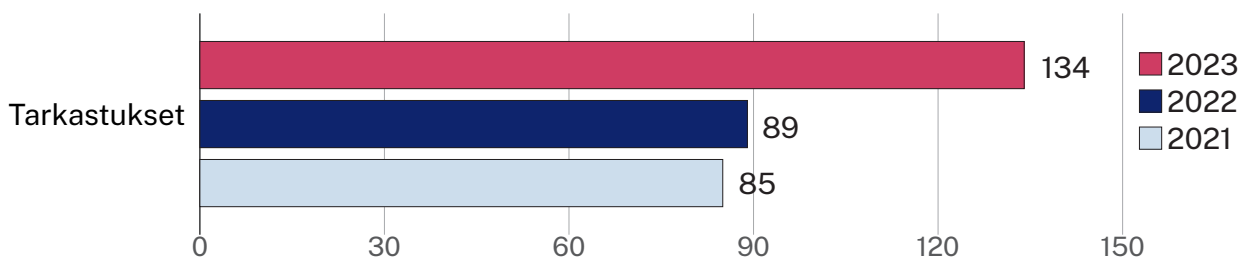
Valvonnan keinot vaihtelevat motivoinnista ja neuvonnasta pakkokeinojen käyttöön. Toimintaohjeen työsuojelutarkastaja voi antaa kaikista työsuojeluviranomaisen valvottavaksi kuuluvista asioista. Vakavammista puutteista työsuojelutarkastaja antaa toimintaohjeen sijasta kehotuksen määräajalla.

Tarkastusten määrä lähettävien yritysten laajassa valvonnassa (kpl)

Työsuojelun vastuualue	2021	2022	2023
Etelä-Suomi	26	28	23
Itä-Suomi	2	2	14
Lounais-Suomi	33	33	56
Länsi- ja Sisä-Suomi	23	14	22
Pohjois-Suomi	1	12	19
Yhteensä	85	89	134

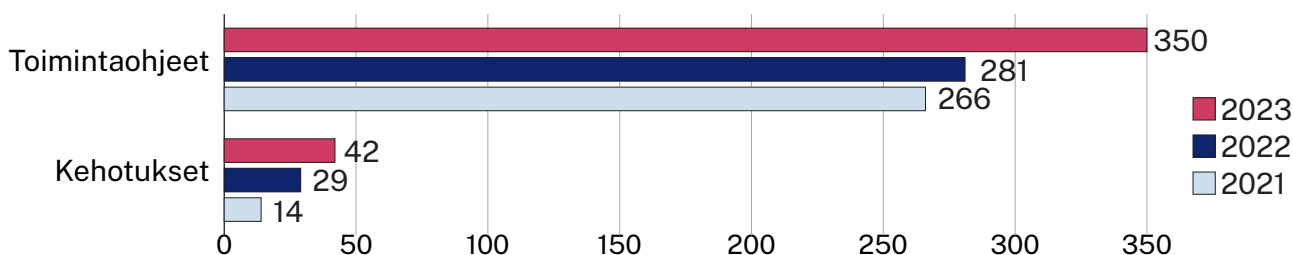
Kehotuksia käytetään lähettävien yritysten valvonnassa eri tavoin kuin muussa valvonnassa, koska lähettämisen kesto vaikuttaa kehotuksen antamiseen. Jos lähettämisen kesto on lyhytaikainen, ei kehotusta kannata antaa, koska jälkivalvontaa ei voida suorittaa. Tämän vuoksi toimintaohjeita annetaan suhteessa enemmän.

Tarkastusten määrä lähettävien yritysten laajassa valvonnassa (kpl)

Kuvio 1. Tarkastusten määrä Suomessa vuosina 2021–2023 lähettävien yritysten laajassa valvonnassa. Lähde: Valvontatietojärjestelmä Vera.

Toimintaohjeiden ja kehotusten määrä lähettävien yritysten laajassa valvonnassa (kpl)

Kuvio 2. Toimintaohjeiden ja kehotusten määrä vuosina 2021–2023 lähettävien yritysten laajassa valvonnassa. Lähde: Valvontatietojärjestelmä Vera.

Lähettävän yrityksen erityiset velvollisuudet:

Lähettävän yrityksen erityisistä velvollisuuksista annettiin enemmän velvoitteita kuin kahtena edellisenä vuotena. Tämä vastasi tarkastusmäärän kasvua. Merkille pantavaa oli, että ilmoituksen tekemisessä havaittiin puutteita lähes puolessa tarkastuksista.

Työajan hallinta ja työaikakirjanpito:

Työaikakirjanpidossa ja työajan järjestämisessä havaittiin edelleen paljon puutteita. Annettujen velvoitteiden määrä ei kasvanut aivan samassa suhteessa kuin tarkastusmäärä. Kehotuksia annettiin kuitenkin selvästi enemmän kuin vuonna 2022.

Lähettävän yrityksen erityisiin velvollisuuksiin liittyvät toimintaohjeet, kehotukset ja hallinnolliseen valmisteluun siirretyt asiat lähettävien yritysten laajassa valvonnassa (kpl)

Ilmoitus työntekijöiden lähettämisestä	2021	2022	2023
Toimintaohjeet	41	38	64
Lähettävän yrityksen edustajan asettaminen			
Toimintaohjeet	5	10	14
Velvollisuus pitää saatavilla tietoja lähetetyistä työntekijöistä			
Toimintaohjeet	26	25	38
Kehotukset	0	1	0
Hallinnollinen valmistelu	0	1	0
Velvollisuus pitää saatavilla selvitys työsuhteen ehdoista			
Toimintaohjeet	18	30	45
Kehotukset	1	4	0
Hallinnollinen valmistelu	0	3	0

Työajan hallintaan ja kirjanpitoon kohdistuneet toimintaohjeet, kehotukset ja hallinnolliseen valmisteluun siirretyt asiat lähettävien yritysten laajassa valvonnassa (kpl)

Työaikakirjanpito	2021	2022	2023
Toimintaohjeet	35	33	37
Kehotukset	4	8	12
Hallinnollinen valmistelu	0	3	0
Työajan järjestäminen			
Toimintaohjeet	11	12	21
Työvuoroluettelo			
Toimintaohjeet	15	20	16
Kehotukset	1	4	10
Hallinnollinen valmistelu	0	1	0

Syrjinnän kiello, palkkaus ja työaikakorvaukset:

Valvontalakiin tuli 1.6.2023 muutos, joka mahdollistaa kehotuksen antamisen selvistä puutteista palkkauksessa. Palkkauksen valvontaa myös uudistettiin vuoden 2023 alusta niin, että palkkaus ja työaikakorvaukset käsiteltiin pääosin saman tarkastettavan asian alla*. Palkkausta ja työaikakorvauksia koskevien puutteiden määrä kasvoi vuodesta 2022 samassa suhteessa kuin tarkastusmääräkin. Puutteita havaittiin noin 50 prosentissa niistä tarkastuksista, joissa palkkausta voi-

tiin valvoa. Syrjinnän kiellon rikkomisesta annettujen velvoitteiden määrä kasvoi niin ikään selvästi vuodesta 2022.

Tapaturmavakuuttaminen ja työterveyshuolto:

Lähetettyjen työntekijöiden tapaturmavakuuttamisesta annettiin selvästi enemmän velvoitteita kuin aiempina vuosina. Myös työterveyshuollon järjestämisestä annettujen velvoitteiden määrä kasvoi, mutta puutteita havaittiin aiempaa harvemmissä tarkastuksissa.

Syrjintään, palkkaukseen ja työaikakorvauksiin liittyvät toimintaohjeet, kehotukset ja hallinnolliseen valmisteluun siirretyt asiat lähettävien yritysten laajassa valvonnassa (kpl)

Syrjinnän kiello	2021	2022	2023
Toimintaohjeet	14	6	15
Kehotukset	4	4	5
Hallinnollinen valmistelu	1	2	0
Lähetettyjen työntekijöiden palkkaus			
Toimintaohjeet	43	34	58
Kehotukset			5
Sunnuntaityön korvaaminen			
Toimintaohjeet	14	13	1
Palkkauksessa havaitut puutteet*			20
Ylitöiden korvaaminen			
Toimintaohjeet	28	22	-
Palkkauksessa havaitut puutteet*			35

Tapaturmavakuuttamista ja työterveyshuoltoa koskeneet toimintaohjeet, kehotukset ja hallinnolliseen valmisteluun siirretyt asiat lähettävien yritysten laajassa valvonnassa (kpl)

Lähetettyjen EU-työntekijöiden tapaturmavakuutukset	2021	2022	2023
Toimintaohjeet	6	3	12
Kehotukset	0	1	0
Hallinnollinen valmistelu	0	1	0
Työterveyshuollon järjestäminen			
Toimintaohjeet	7	10	14
Kehotukset	4	9	10

2.2 Lähettävien yritysten suppea valvonta

Vuonna 2023 lähettävien yritysten suppeaa valvontaa tehtiin vain kymmenellä tarkastuksella. Suppeaa valvontaa kohdennettiin pääosin sellaisiin lähettävän yrityksen velvoitteisiin, joista voidaan määrätä laiminlyöntimaksu.

Suppealle valvonnalle ei asetettu määrätavoitteita. Osa työsuojelun vastuualueista ei tehnyt suppeaa valvontaa, vaan keskittyi laajaan valvontaan, jossa valvotaan myös työsuhteen vähimmäisehtoja.

Vuonna 2023 suppean valvonnan tarkastuksia tehtiin puolet vähemmän kuin edellisellä vuonna. Myös annettujen velvoitteiden määrä laski suunnilleen samassa suhteessa.

Yleisimmin velvoitteita annettiin ilmoitusvelvollisuudesta ja työnteon keskeisten ehtojen saattamisesta.

Lähettävien yritysten suppea valvonta

Tarkastukset	2021	2022	2023
Tarkastusten määrä	40	20	10
Velvoitteet	2021	2022	2023
Toimintaohjeet	44	27	12
Kehotukset	6	0	0

Laiminlyöntimaksu voidaan määrätä lähettävälle yrityksille seuraavissa tilanteissa:

- Ilmoitusvelvollisuutta on laiminlyöty. Laiminlyönti on esimerkiksi se, että työnantaja ei tee ilmoitusta.
- Edustajan asettamisvelvollisuutta on laiminlyöty. Laiminlyönti on esimerkiksi se, että työnantajalla ei ole edustajaa Suomessa.
- Tietojen saatavilla pitämistä on laiminlyöty. Laiminlyönti on esimerkiksi se, että työnantajalla ei ole kaikkia asiakirjoja, joita laki edellyttää.
- Tietojen antamista työsuojeluviranomaiselle on laiminlyöty. Laiminlyönti on esimerkiksi se, että työnantaja ei toimita tarkastuksen yhteydessä asiakirjoja työsuojeluviranomaiselle.

Lähettävien yritysten suppeaa valvontaa kohdennettiin pääosin sellaisiin lähettävän yrityksen velvoitteisiin, joista voidaan määrätä laiminlyöntimaksu.

Lähettävän yrityksen erityisiin velvollisuuksiin liittyvät toimintaohjeet, kehotukset ja hallinnolliseen valmisteluun siirretyt asiat lähettävien yritysten suppeassa valvonnassa (kpl)

Ilmoitus työntekijöiden lähettämisestä	2021	2022	2023
Toimintaohjeet	19	8	4
Lähettävän yrityksen edustajan asettaminen			
Toimintaohjeet	2	2	1
Kehotukset		1	
Velvollisuus pitää saatavilla tietoja lähetetyistä työntekijöistä			
Toimintaohjeet	11	6	2
Työnteon keskeiset ehdot			
Toimintaohjeet	11	4	4

2.3 Lähettävien yritysten ilmoitusvelvollisuuden valvonta

Pelkästään lähettävän yrityksen ilmoitusvelvollisuutta valvottiin 16 tarkastuksella, mikä oli yli kaksi kertaa enemmän kuin edellisenä vuonna. Ilmoitusvelvollisuutta koskevia tarkastuksia ei tehty kaikilla vastuualueilla.

Pelkästään ilmoitusvelvollisuutta valvottiin yleisimmin tilanteessa, jossa lähettävä yritys oli laiminlyönyt ilmoitusvelvollisuuttaan, eikä laajempaa valvontaa voitu tai ollut aiheellista toteuttaa.

Toimintaohjeen ilmoitusvelvollisuuden laiminlyönnistä sai 75 prosenttia tarkastetuista yrityksistä, kun edeltävänä vuonna asiasta annettiin toimintaohje kaikille tarkastetuille yrityksille. Puutteita havaittiin siis suhteessa vähemmän kuin edellisenä vuonna, vaikka tarkastusmäärä kasvoi. Asiaan vaikuttaa se, että osa tarkastuksista liittyi aiemmassa tarkastuksessa muista asioista annettujen kehotusten jälkivalvontaan.

Pelkästään ilmoitusvelvollisuutta valvottiin yleisimmin tilanteessa, jossa lähettävä yritys oli laiminlyönyt ilmoitusvelvollisuuttaan, eikä laajempaa valvontaa voitu tai ollut aiheellista toteuttaa.

Lähettävien yritysten ilmoitusvelvollisuuden valvonta

Tarkastukset	2021	2022	2023
Tarkastusten määrä	-	7	16
Veloitteet	2021	2022	2023
Toimintaohjeet	-	9	12

2.4 Lähettävien yritysten tilaajina toimivien sopimus-kumppanien valvonta

Lähettävien yritysten tilaajina toimivia sopimus-kumppaneita valvottiin 147 tarkastuksella, mikä on vähemmän kuin vuonna 2022. Tilaajan velvoitteita tarkastettiin usein muiden työsuojelutarkastusten yhteydessä, jos selvisi, että tarkastettava yritys toimii myös lähettävän yrityksen tilaajana.

Vaikka tarkastuksia tehtiin vähemmän kuin edellisvuonna, tarkastuksilla annettiin lähes yhtä paljon velvoitteita. Eniten velvoitteita annettiin tilaajan velvollisuudesta huolehtia ilmoituksen tekemisestä.

Tilaajan velvoitteita tarkastettiin usein muiden työsuojelutarkastusten yhteydessä, jos selvisi, että tarkastettava yritys toimii myös lähettävän yrityksen tilaajana.

Lähettävien yritysten tilaajina toimivien sopimus-kumppanien valvonta

Tarkastukset	2021	2022	2023
Tarkastusten määrä	113	180	147
Velvoitteet	2021	2022	2023
Toimintaohjeet	58	102	70

Velvoitteet lähettävien yritysten tilaajina toimivien sopimus-kumppanien valvonnassa (kpl)

Tilaajan velvollisuus huolehtia edustajan tavoitettavuudesta	2021	2022	2023
Toimintaohjeet	13	31	17
Tilaajan velvollisuus huolehtia ilmoituksen tekemisestä			
Toimintaohjeet	25	43	32
Ulkomaalaisten työntekijöiden työnteko-oikeuden varmistamisvelvollisuus			
Toimintaohjeet	20	28	21

2.5 Tieliikenteen alihankinta

Vuonna 2023 Lounais-Suomen aluehallintoviraston työsuojelun vastuualue pilotoi sellaisten kuljetusyritysten valvontaa, jotka toimivat tieliikenteen alihankkijoina ja lähettävät työntekijöitä Suomeen.

Pilottihankkeessa tehtiin sekä suppeaa että laajaa valvontaa. Suppeassa valvonnassa keskityttiin valvomaan ilmoitusvelvollisuutta tienvarsivalvonnan yhteydessä tehtyjen havaintojen perusteella. Laajassa valvonnassa tarkastettiin myös tietojen saatavilla pitämistä ja lähetetyn kuljettajan palkkausta.

Suppeassa valvonnassa tehtiin 13 tarkastusta

Tienvarsivalvontaa tehtiin viranomaisyhteistyössä poliisin kanssa.

ja laajassa 8 tarkastusta. Laajaa valvontaa ei onnistuttu tekemään pelkän kuljettajan lähettämistä koskevan ilmoituksen perusteella, koska suurin osa ilmoituksista oli tehty varmuuden vuoksi. Myös iso osa tienvarsivalvonnassa pysäytetyistä kuljettajista oli sellaisten yritysten palveluksessa, joihin ei sovelleta lakia työntekijöiden lähettämisestä.

Toimintaohjeet tieliikenteen alihankinnan valvonnassa

Suppea valvonta	2023
Ilmoitus työntekijöiden lähettämisestä kuljetuspalvelun alihankinnassa	1
Laaja valvonta	
Ilmoitus työntekijöiden lähettämisestä kuljetuspalvelun alihankinnassa	2
Lähetettyjen työntekijöiden yleissitovan työehtosopimuksen mukainen palkka	1
Tietojen antaminen kuljetuspalvelun alihankinnassa	1
Työaikakirjanpito	1

2.6 Tarkastusten kohdentuminen toimialoittain

Tarkastuksia kohdennettiin niille toimialoille, joille yritykset olivat tehneet lähettämislmoituksia. Tarkastukset jakautuivat toimialoittain samassa suhteessa kuin ilmoitukset.

Eniten ilmoituksia lähettämistä tehtiin rakentamisen ja teollisuuden toimialoille. Näille toimialoille tehtiin myös suurin osa tarkastuksista.

Vuonna 2023 tarkastuksia tehtiin erityisesti teollisuuteen, kun taas rakentamiseen tarkastuksia tehtiin vähemmän kuin edellisellä vuonnalla. Painopisteen muutos johtui siitä, että rakentamisessa ilmoitusmäärä kääntyi vuoden 2023 aikana laskuun, kun erityisesti talonrakentaminen hiljeni. Teollisuudessa ilmoitusten määrä sen sijaan kasvoi.

Tarkastusten kohdentuminen toimialoittain

Toimiala	2021	2022	2023
Rakentaminen	137	181	169
Teollisuus	66	64	108
Kuljetus ja varastointi	5	1	23
Hallinto- ja tukipalvelutoiminta	15	20	12
Ammatillinen, tieteellinen ja tekninen toiminta	4	9	5
Sähkö-, kaasu- ja lämpöhuolto, jäähdytysliiketoiminta	4	1	2
Julkinen hallinto ja maanpuolustus; pakollinen sosiaalivakuutus	0	0	1
Maatalous, metsätalous ja kalatalous	7	10	1
Tukku- ja vähittäiskauppa; moottoriajoneuvojen ja moottoripyörien korjaus	5	3	1
Rahoitus- ja vakuutustoiminta	0	0	1
Toimiala ei tiedossa	3	6	0

3. Laiminlyöntimaksut

Laiminlyöntimaksu on hallinnollinen sanktio, joka voidaan tarkastuksen seurauksena määrätä lähetyistä työntekijöistä annetun lain perusteella. Laiminlyöntimaksu on mahdollista määrätä joko lähettävälle yritykselle eli työnantajalle tai työn tilaajalle. Lisäksi rakennusalan työssä laiminlyöntimaksu voidaan määrätä tietyissä tapauksissa myös rakennuttajalle tai päätoteuttajalle. Vuonna 2023 laiminlyöntimaksuja määrättiin kuitenkin vain lähettävälle yritykselle.

Tässä luvussa kerrotaan vuonna 2023 tehdyistä tarkastuksista, joissa laiminlyöntimaksua on esitetty määrättäväksi, sekä työsuojelun vastualueiden vuoden aikana määräämistä maksuista.

Tarkastaja voi tarkastushavaintojen perusteella joutua harkitsemaan, tulisiko yritykselle määrätä laiminlyöntimaksu. Tällöin hän siirtää asian työsuojeluviranomaiselle päätettäväksi. Yritystä kuullaan havaituista laiminlyönneistä hallintolain mukaisesti, ennen kuin työsuojeluviranomainen tekee päätöksen maksun määräämisestä. Prosessi on joidenkin vuonna 2023 tehtyjen tarkastuksen osalta vielä kesken. Tämän vuoksi raportissa esitetään erikseen tarkastuksissa havaittujen laiminlyöntien sekä tehtyjen laiminlyöntimaksupäätösten määrät. Maksujen perinnästä huolehtii Oikeusrekisterikeskus.

Laiminlyöntimaksua harkittiin vuonna 2023 yhteensä 81 lähettävän yrityksen tarkastuksessa, mikä on selvästi enemmän kuin kahtena edellisellä vuonna. Laiminlyönnejä havaittiin edellisvuosia enemmän kaikilla työsuojelun vastualueilla. Erittäin suurta kasvu oli Itä-Suomessa, missä aiempien vuosien yksittäisten tapausten sijaan laiminlyöntimaksua harkittiin jopa 17 tapauksessa. Itä-Suomessa myös tehtiin huomattavasti enemmän tarkastuksia kuin edellisinä vuosina. Vuonna 2023 lähettävien yritysten tarkastuksista jopa 52 prosenttia johti laiminlyöntimaksun harkintaan. Kahtena edellisellä vuonna laiminlyönnejä havaittiin 36 prosentissa (2021) ja 42 prosentissa (2022) tarkastuksista.

Laiminlyöntimaksu voidaan määrätä seuraavissa tilanteissa:

- Ilmoitusvelvollisuutta on laiminlyöty. Laiminlyönti on esimerkiksi se, että työnantaja ei tee ilmoitusta.
- Edustajan asettamisvelvollisuutta on laiminlyöty. Laiminlyönti on esimerkiksi se, että työnantajalla ei ole edustajaa Suomessa.
- Tietojen saatavilla pitämistä on laiminlyöty. Laiminlyönti on esimerkiksi se, että työnantajalla ei ole kaikkia asiakirjoja, joita laki edellyttää.
- Tietojen antamista työsuojeluviranomaiselle on laiminlyöty. Laiminlyönti on esimerkiksi se, että työnantaja ei toimita tarkastuksen yhteydessä asiakirjoja työsuojeluviranomaiselle.

Laiminlyöntimaksun harkinta

Työsuojelun vastualue	2021	2022	2023
Etelä-Suomi	11	15	13
Itä-Suomi	2	1	17
Lounais-Suomi	26	23	33
Länsi- ja Sisä-Suomi	6	8	12
Pohjois-Suomi	0	2	6
Yhteensä	45	49	81
Osuus lähettävän työnantajan tarkastuksista	36 %	42 %	52 %

3.1 Laiminlyöntimaksun harkinnan perusteet ja toimialat

Työntekijöiden lähettämisestä annetussa laissa määritellään tietyt laiminlyönnit, joista voidaan määrätä laiminlyöntimaksu. Maksun määräämistä esitettiin vuoden 2023 aikana viidellä eri perusteella, jotka olivat ilmoitusvelvollisuuden, edustajan asettamisen tai tietojen saatavilla pitämisen laiminlyönti, tieliikenteen alihankintaa koskevan lähettämislmoituksen laiminlyönti tai tieliikenteen alihankintaa koskevien tietojen toimittamisen laiminlyönti. Monessa tarkastuksessa havaittiin, että useampaa kuin yhtä velvollisuutta oli laiminlyöty, jolloin myös maksua esitettiin useammalla kuin yhdellä perusteella.

Yleisin syy harkita laiminlyöntimaksua oli aiempien vuosien tavoin työntekijöiden ilmoittamisvelvollisuuden laiminlyönti eli se, että ilmoitus lähettämisestä oli jätetty tekemättä tai että se oli puutteellinen. Laiminlyöntimaksua harkittiin 74 tapauksessa eli suurimmassa osassa tarkastuksia.

Tieliikenteen alihankintaa koskeva lähettämislmoitus oli vuonna 2023 laiminlyöntiperusteena

ensimmäistä kertaa. Sen perusteella maksua harkittiin kerran.

Tietojen ja selvitysten saatavilla pitämisen laiminlyönti johti maksun harkintaan 20 tarkastuksella. Laiminlyöntiksi katsotaan muun muassa se, että tietoja lähetettyjen työntekijöiden työajoista ja palkoista ei ole saatavilla lähettämisen aikana.

Tietojen toimittamisesta esitettiin laiminlyöntimaksua viidellä tarkastuksella. Näissä tapauksissa lakisääteisesti saatavilla pidettäviä asiakirjoja ei ollut toimitettu, vaikka tarkastaja oli niitä pyytänyt. Määrällisesti havaintoja tehtiin lähes saman verran kuin edellisenä vuonna.

Tieliikenteen alihankkijana toimivalle yritykselle on vuodesta 2022 alkaen voitu määrätä maksu myös silloin, jos yritys ei toimita tarkastuksessa tarvittavia tietoja ja selvityksiä. Tällainen havainto tehtiin yhdessä tarkastuksessa.

Lähettävän yrityksen edustajan asettamista oli laiminlyöty 14 tapauksessa. Tämä tarkoittaa sitä, että Suomessa ei ollut lähettämisen aikana lain tarkoittamaa edustajaa. Tässä asiassa laiminlyöntien määrä ei ole merkittävästi muuttunut edellisistä vuosista.

Laiminlyöntimaksujen harkinnan perusteet ja määrät vuonna 2023 tarkastushavainnoissa

Laiminlyöty velvollisuus	2021	2022	2023
Ilmoitusvelvollisuus	44	40	74
Tietojen saatavilla pitäminen	9	15	20
Edustajan asettaminen	7	12	14
Tilaaajan velvollisuus selvittää, miten edustaja on tavoitettavissa	0	1	0
Tietojen antaminen työsuojeluviranomaiselle lähettämisen jälkeen	-	5	6
Yhteensä	60	72	114

Laiminlyöntejä havaittiin eniten rakennusalalla ja teollisuudessa. Näille toimialoille tehtiin eniten lähettämislmoituksia, ja niille myös kohdennettiin eniten valvontaa. Kolmanneksi eniten laiminlyöntejä havaittiin hallinto- ja tukipalvelutoiminnassa ja neljänneksi eniten maataloudessa.

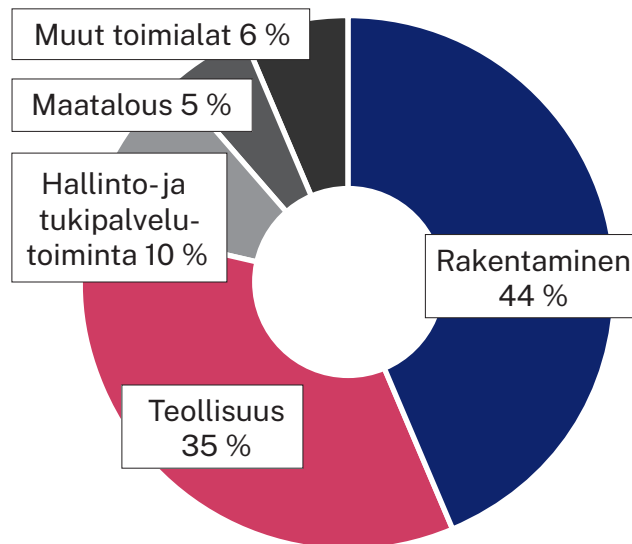
3.2 Laiminlyöntimaksujen määrä

Työsuojeluviranomaiset määräisivät vuonna 2023 kaikkiaan 70 laiminlyöntimaksua, mikä on enemmän kuin kahtena edellisellä vuonna yhteensä.

Laiminlyöntimaksujen suuruus oli yhteensä 340 000 euroa. Summa on kaksi kertaa niin suuri kuin vuosina 2021 ja 2022 yhteensä.

Laiminlyöntimaksujen määrä nousi kaikilla työsuojelun vastuualueilla. Osa vuonna 2023 määräytyistä laiminlyöntimaksuista voi liittyä tarkastuksiin, jotka on tehty jo aikaisempina vuosina.

Laiminlyöntimaksun harkinnan jakautuminen toimialoille 2023

Kuvio 3. Laiminlyöntimaksun harkinnan jakautuminen toimialoille vuonna 2023.

Laiminlyöntimaksupäätösten summa (€) ja määrä (kpl)

Työsuojelun vastuualue	2021	2022	2023
Etelä-Suomi	32 500 € (8 kpl)	46 500 (8)	104 500 (23)
Itä-Suomi	22 000 (4)	0 (0)	59 500 (10)
Lounais-Suomi	60 500 (12)	80 500 (20)	98 000 (23)
Länsi- ja Sisä-Suomi	34 000 (7)	17 500 (4)	65 000 (11)
Pohjois-Suomi	16 500 (2)	10 500 (2)	13 000 (3)
Yhteensä	173 000 (33)	155 000 (34)	340 000 (70)

4. Työntekijöiden lähettämisestä ilmoittaminen

Lähettävän yrityksen on ennen työnteon aloittamista Suomessa tehtävä ilmoitus työsuojeluviranomaiselle työntekijöiden lähettämisestä.

Ilmoitus tehdään verkkolomakkeella [Ilmoitus työntekijöiden lähettämisestä](#). Ilmoitus voidaan tehdä heti, kun sopimus työntekijöiden lähettämisestä on tehty, mutta viimeistään ennen kuin sopimuksen mukainen työnteko alkaa. Jos ilmoitetut tiedot muuttuvat olennaisesti, lähettävän yrityksen on tehtävä välittömästi täydennysilmoitus. Täydennysilmoitus on tehtävä, jotta työtä voidaan jatkaa.

Ilmoitusvelvollisuuden laiminlyönnistä voidaan määrätä laiminlyöntimaksu.

4.1 Ensimmäiset ilmoitukset ja täydennysilmoitukset

Työntekijöiden lähettämisestä Suomeen tehtiin vuonna 2023 runsaat 20 000 ilmoitusta. Ensimmäisiä ilmoituksia oli 59 prosenttia, loput 41 prosenttia olivat täydennysilmoituksia. Tämä suhde oli sama kuin edellisenä vuonna.

Ilmoitusmäärä kasvoi selvästi Itä-Suomessa ja Lounais-Suomessa sekä hieman Pohjois-Suomessa. Sen sijaan Etelä-Suomessa ja Länsi- ja Sisä-Suomessa ilmoituksia tehtiin suunnilleen saman verran kuin edellisenä vuonna.

Ilmoituksesta tulee käydä ilmi:

- lähettävän yrityksen yksilöintitiedot, yhteystiedot, ulkomainen verotunniste ja tiedot vastuuhenkilöistä lähettävän yrityksen sijoittautumisvaltiossa
- tilaajan yksilöintitiedot ja yhteystiedot
- rakennusalan työssä rakennuttajan ja pääurakoitsijan yksilöintitiedot ja yhteystiedot
- kunkin lähetetyn työntekijän yksilöintiin tarvittavat henkilötiedot: henkilötunnus, asuinvaltion verotunniste ja rakennusalan työssä Verohallinnon antama veronumero sekä lähettämisen alkamisaika ja päättymisaika tai arvioitu päättymisaika
- lähettävän yrityksen edustajan yksilöintitiedot ja yhteystiedot Suomessa tai tieto perusteesta, jonka nojalla edustajaa ei tarvitse asettaa
- työntekopaikka tai -paikat
- toimiala, jolla lähetetty työntekijä tulee työskentelemään.

Lähettämistä koskevat ilmoitukset

Työsuojelun vastualue	1. ilmoitus	Täydennys-ilmoitus	Yhteensä	Muutos vuodesta 2022
Etelä-Suomi	4 320	1 887	6 207	+ 2,8 %
Itä-Suomi	622	258	880	+ 40,4 %
Lounais-Suomi	3 184	2 889	6 073	+ 27,7 %
Länsi- ja Sisä-Suomi	1 352	1 067	2 419	+ 0,6 %
Pohjois-Suomi	2 590	2 285	4 875	+ 8,1 %
Yhteensä	12 068	8 386	20 454	+ 11,6 %

4.2 Lähettävän yrityksen kotimaa

Ensimmäisiä ilmoituksia tehtiin yhteensä 51:stä eri maasta. Eniten ilmoituksia tuli Virossa, Liettuasta, Saksasta, Puolasta ja Tanskasta. Näistä viidestä maasta tehtiin yli 73 prosenttia ensimmäisistä ilmoituksista. Neljän kärki oli sama kuin vuonna

2022, mutta viidenneksi nousi Tanska Romanian tilalle. Ilmoituksista valtaosa (97,8 %) tuli EU- ja ETA-alueelta. Ilmoitusten kokonaismäärä kasvoi vain hieman. Kärkikymmenikössä selvästi edellisvuotta enemmän ilmoituksia tehtiin Ruotsista, Italiasta, Liettuasta ja Tanskasta. Tšekistä ja Romaniasta puolestaan tehtiin selvästi vähemmän ilmoituksia kuin vuonna 2022.

Lähettämistä koskevien ilmoitusten määrä (EU- ja ETA-alue)

Maa	1. ilmoitukset 2022	1. ilmoitukset 2023	Muutos vuodesta 2022
1. Viro	2 841	2 845	+0,1 %
2. Liettua	1795	2427	+35,2 %
3. Saksa	1972	2130	+8,0 %
4. Puola	638	708	+11,0 %
5. Tanska	384	451	+ 17,4 %
6. Ruotsi	288	439	+52,4 %
7. Romania	446	348	-22,0 %
8. Latvia	322	347	+7,8 %
9. Italia	168	244	+45,2 %
10. Tšekki	289	215	-25,6 %
11. Espanja	149	204	+36,9 %
12. Itävalta	159	186	+17,0 %
13. Slovakia	224	166	-25,9 %
14. Alankomaat	86	158	+95,1 %
15. Sveitsi	81	156	+81,4 %
16. Ranska	38	81	+113,2 %
17. Portugali	95	62	-34,7 %
18. Slovenia	80	61	-23,8 %
19. Belgia	32	47	+46,9 %
20. Irlanti	16	45	+181,3 %
21. Norja	67	34	-49,3 %
22. Luxemburg	18	31	+ 72,2 %
23. Kroatia	44	30	-31,8 %
24. Bulgaria	18	22	+22,2 %
25. Unkari	17	22	+29,4 %
26. Kreikka	1	2	+100,0 %
Kypros	2	0	-
EU- ja ETA-alue yhteensä	10 822	11 461	+ 5,8 %

Kolmansista maista ilmoituksia tuli hieman enemmän kuin vuonna 2022. Yhdistyneestä kuningaskunnasta ja Intiasta tehtiin suhteellisen paljon ilmoituksia. Venäjältä tulleiden ilmoitusten määrä sen sijaan romahti.

Kolmansista maista tuli hieman enemmän ilmoituksia kuin edellisvuonna.

Lähettämistä koskevien ilmoitusten määrä (ei EU- ja ETA-alue)

Maa	1. ilmoitukset 2022	1. ilmoitukset 2023	Muutos vuodesta 2022
1. Yhdistynyt kuningaskunta	241	293	+21,6 %
2. Intia	165	152	-7,9 %
3. Yhdysvallat	23	37	+60,9 %
4. Kiina	5	13	+160,0 %
5. Kanada	8	7	-12,5 %
6. Brasilia	1	7	+600,0 %
7. Japani	5	7	+40,0 %
8. Korean tasavalta	3	7	+133,3 %
9. Turkki	4	4	+0,0 %
10. Chile	0	4	-
11. Etelä-Afrikka	9	3	-66,7 %
12. Australia	8	2	-75,0 %
13. Arabiemiirikunnat	0	2	-
14. Singapore	1	2	+100,0 %
15. Makedonia	0	2	-
16. Bosnia ja Hertsegovina	1	2	+100,0 %
17. Filippiinit	0	1	-
18. Taiwan	0	1	-
19. Peru	1	1	+0,0 %
20. Venäjä	34	1	-97,1 %
21. Guatemala	0	1	-
22. Indonesia	0	1	-
23. Serbia	3	1	-66,7 %
24. Meksiko	0	1	-
25. Ukraina	8	1	-87,5 %
Kolmannet maat yhteensä	520	553	+6,3 %

Edellä olevien taulukoiden luvuissa on huomioitu vain ilmoitusmäärä. Osa lähettävistä yrityksistä ilmoittaa samalla ilmoituksella useita työntekopaikkoja. Muutamalla maalla työntekopaikkojen lukumäärä on merkittävästi suurempi kuin ilmoitusmäärä. Esimerkiksi intialaiset yritykset ilmoittivat 152 ilmoituksella 265 työntekopaikkaa ja tanskalaiset yritykset 451 ilmoituksella 558 työntekopaikkaa.

Viro, Liettua ja Saksa tekivät eniten ilmoituksia kaikkialle Suomeen, mutta maiden järjestys sekä osuus ilmoituksista vaihteli. Viro oli selvästi suurin Etelä-Suomessa (34,9 % ilmoituksista) ja Itä-Suomessa (24,4 % ilmoituksista). Liettua oli suurin Lounais-Suomessa (37,4 % ilmoituksista) ja Pohjois-Suomessa (22,6 % ilmoituksista). Saksa oli suurin Länsi- ja Sisä-Suomessa (19 % ilmoituksista).

Lähettämistä koskevat ilmoitukset työsuojelun vastualueittain (osuus kaikista ilmoituksista, jotka on tehty alueelle)

Maa	Etelä-Suomi	Itä-Suomi	Lounais-Suomi	Länsi- ja Sisä-Suomi	Pohjois-Suomi	Koko Suomi
1. Viro	34,9 %	24,4 %	24,4 %	19,8 %	11,8 %	23,5 %
2. Liettua	8,5 %	16,9 %	37,3 %	13,9 %	22,6 %	19,6 %
3. Saksa	17,2 %	20,2 %	19,1 %	19,0 %	14,1 %	17,4 %
4. Puola	5,7 %	6,2 %	5,1 %	4,8 %	7,2 %	5,8 %
5. Tanska	1,3 %	0,6 %	1,5 %	13,3 %	9,2 %	4,5 %
6. Ruotsi	2,9 %	2,4 %	1,8 %	3,8 %	7,0 %	3,6 %
7. Romania	2,5 %	9,3 %	2,1 %	5,1 %	1,6 %	2,9 %
8. Latvia	3,0 %	1,4 %	4,1 %	3,6 %	1,2 %	2,8 %
9. Yhdistynyt kuningaskunta	4,4 %	0,8 %	0,6 %	2,7 %	1,1 %	2,4 %
10. Italia	2,4 %	4,9 %	0,9 %	3,2 %	1,1 %	2,0 %
Muut yhteensä	17,3 %	12,9 %	7,7 %	13,5 %	23,3 %	15,6 %

Ilmoitusten alueellisesta jakautumisesta voidaan havaita, että saman maan ilmoitukset keskittyvät usein yhdelle tai kahdelle alueelle. Esimerkiksi Viron ja Yhdistyneen kuningaskunnan ilmoituksista yli puolet ja Italian ilmoituksista lähes puolet kohdistui Etelä-Suomeen. Liettuan ilmoituksista lähes puolet kohdistui Lounais-Suomeen. Tanskan ilmoituksista reilut 80 prosenttia kohdistui Pohjois-Suomeen tai Länsi- ja Sisä-Suomeen.

Saman maan ilmoitukset keskittyvät usein yhdelle tai kahdelle alueelle.

Lähettämistä koskevien ilmoitusten osuus työsuojelun vastuualueittain (osuus kaikista ilmoituksista, jotka maasta on tehty Suomeen)

Maa	Etelä-Suomi	Itä-Suomi	Lounais-Suomi	Länsi- ja Sisä-Suomi	Pohjois-Suomi	Ilmoituksia yht. (kpl)
1. Viro	54,6 %	5,3 %	20,4 %	8,9 %	10,8 %	2 845
2. Liettua	16,0 %	4,4 %	46,1 %	8,6 %	24,9 %	2 427
3. Saksa	36,5 %	5,9 %	26,7 %	13,3 %	17,6 %	2 130
4. Puola	36,1 %	5,4 %	21,6 %	10,0 %	26,9 %	708
5. Tanska	10,8 %	0,7 %	8,2 %	36,0 %	44,3 %	451
6. Ruotsi	29,7 %	3,3 %	11,8 %	12,9 %	42,2 %	439
7. Romania	32,4 %	16,5 %	17,6 %	21,8 %	11,7 %	348
8. Latvia	38,1 %	2,5 %	35,0 %	15,3 %	9,0 %	347
9. Yhdistynyt kuningaskunta	67,7 %	1,7 %	6,1 %	13,9 %	10,5 %	293
10. Italia	44,7 %	12,7 %	11,1 %	19,7 %	11,9 %	215
Kaikki ilmoitukset	36,3 %	5,1 %	24,4 %	12,3 %	21,9 %	12 341

4.3 Ilmoitetut toimialat

Ensimmäisistä ilmoituksista valtaosa kohdistui teollisuuteen ja rakentamiseen. Rakentamisessa ilmoitusmäärä kääntyi vuoden 2023 aikana laskuun. Teollisuudessa ilmoitusmäärä sen sijaan kasvoi. Erityisen voimakasta kasvu oli rahoitus- ja vakuutustoiminnassa.

Ensimmäisistä ilmoituksista valtaosa kohdistui teollisuuteen ja rakentamiseen.

Lähettävän yrityksen ilmoittama toimiala (pääluokka)

Toimiala (TOL 2008 -pääluokka)	1. ilmoitukset 2022	1. ilmoitukset 2023	Muutos vuodesta 2022
1. Teollisuus (C)	4 835	5 875	+21,5 %
2. Rakentaminen (F)	3 958	3 731	-5,7 %
3. Ammatillinen, tieteellinen ja tekninen toiminta (M)	679	763	+12,4 %
4. Sähkö-, kaasu- ja lämpöhuolto, jäähdytysliiketoiminta (D)	488	399	-18,2 %
5. Informaatio ja viestintä (J)	189	305	+61,4 %
6. Rahoitus- ja vakuutustoiminta (K)	61	252	+313,1 %
7. Hallinto- ja tukipalvelutoiminta (N)	82	156	+90,2 %
8. Muu palvelutoiminta (S)	108	114	+5,6 %
9. Kuljetus ja varastointi (H)	136	85	-37,5 %
10. Vesihuolto, viemäri- ja jätevesihuolto, jätehuolto ja muu ympäristön puhtaanapito (E)	60	80	+33,3 %
11. Maatalous, metsätalous ja kalatalous (A)	43	73	+69,8 %
12. Tukku- ja vähittäiskauppa; moottori-ajoneuvojen ja moottoripyörien korjaus (G)	58	66	+13,8 %
13. Taiteet, viihde ja virkistys (R)	17	51	+200,0 %
14. Kaivostoiminta ja louhinta (B)	41	31	-24,4 %
15. Terveys- ja sosiaalipalvelut (Q)	14	10	-28,6 %
16. Julkinen hallinto ja maanpuolustus; pakollinen sosiaalivakuutus (O)	26	9	-65,4 %
17. Majoitus- ja ravitsemistoiminta (I)	7	6	-14,3 %
18. Kiinteistöalan toiminta (L)	4	5	+25,0 %
19. Koulutus (P)	12	3	-75,0 %

Tarkemmassa erittelyssä eniten ilmoituksia tehtiin toimialoille *koneiden ja laitteiden korjaus, huolto ja asennus sekä erikoistunut rakennustoiminta*. Kolmanneksi eniten ilmoituksia tehtiin *talonrakentamiseen*, johon ilmoituksia tehtiin

kuitenkin selvästi vähemmän kuin vuonna 2022. Ilmoitusten määrä kasvoi selvästi keskimääräistä nopeammin toimialoilla *metallituotteiden valmistus, muiden kulkuneuvojen valmistus ja muu valmistus*.

Lähettävän yrityksen ilmoittama toimiala (alaluokat)

Toimiala (TOL 2008 -alaluokka)	1. ilmoitukset 2022	1. ilmoitukset 2023	Muutos vuodesta 2022
1. Koneiden ja laitteiden korjaus, huolto ja asennus (33)	2242	2343	+4,5 %
2. Erikoistunut rakennustoiminta (43)	2064	2094	+1,5 %
3. Talonrakentaminen (41)	1755	1495	-14,8 %
4. Metallituotteiden valmistus (pl. koneet ja laitteet) (25)	421	809	+92,2 %
5. Muiden kulkuneuvojen valmistus (30)	540	751	+39,1 %
6. Muu valmistus (32)	559	719	+28,6 %
7. Sähkö-, kaasu- ja lämpöhuolto, jäähdytysliiketoiminta (35)	488	399	-18,2 %
8. Muiden koneiden ja laitteiden valmistus (28)	310	345	+11,3 %
9. Pääkonttorien toiminta; liikkeenjohdon konsultointi (70)	281	278	-1,1 %
10. Muut erikoistuneet palvelut liike-elämälle (74)	223	262	+17,5 %
11. Rahoituspalvelut (pl. vakuutus- ja eläkevakuutustoiminta) (64)	61	243	+298,4 %
12. Paperin, paperi- ja kartonkituotteiden valmistus (17)	195	277	+16,4 %
13. Ohjelmistot, konsultointi ja siihen liittyvä toiminta (62)	159	219	+37,7 %
14. Arkkitehti- ja insinööripalvelut; tekninen testaus ja analysointi (71)	144	165	+14,6 %
15. Sähkölaitteiden valmistus (27)	94	149	+58,5 %
16. Maa- ja vesirakentaminen (42)	139	142	+2,2 %
17. Metallien jalostus (24)	175	125	-28,6 %
18. Muut henkilökohtaiset palvelut (96)	105	112	+6,7 %
19. Moottoriajoneuvojen, perävaunujen ja puoliperävaunujen valmistus (29)	95	107	+12,6 %

Ilmoitusten toimialat vaihtelevat suuresti eri puolilla Suomea. Esimerkiksi *talonrakentaminen* on toimialana lähes joka neljännessä ilmoituksessa Etelä-Suomessa, kun taas muualla Suomessa sen osuus jää selvästi alle kymmeneen prosenttiin. *Muiden kulkuneuvojen valmistus* on toimialana lähinnä Lounais-Suomen ilmoituksissa. Erot kuvaavat sitä, että lähettävien yritysten toimintaympäristö on erilainen eri osissa maata.

Toimialatiedot perustuvat siihen, mitä lähettävä yritys ilmoittaa toimialakseen. Vaikka toimialat on ilmoituslomakkeella jaettu Tilastokeskuksen toimialaluokituksen mukaisesti eivät yritysten ilmoitukset välttämättä noudata Tilastokeskuksen toimialaluokittelua. Esimerkiksi toimialaa *erikoistunut rakentaminen* käytetään myös sellaisissa ilmoituksissa, jotka kohdistuvat telakalla tehtävään työhön.

Ilmoitetut toimialat työsuojelun vastuualueittain (osuus kaikista alueen ilmoituksista)

Toimiala (TOL 2008 -alaluokka)	Etelä-Suomi	Itä-Suomi	Lounais-Suomi	Länsi- ja Sisä-Suomi	Pohjois-Suomi	Toimialan osuus (koko Suomi)
1. Koneiden ja laitteiden korjaus, huolto ja asennus (33)	13,9 %	30,7 %	11,7 %	29,5 %	29,6 %	19,5 %
2. Erikoistunut rakennustoiminta (43)	9,5 %	16,1 %	17,2 %	17,1 %	31,5 %	17,4 %
3. Talonrakentaminen (41)	24,6 %	7,0 %	4,9 %	8,6 %	4,0 %	12,4 %
4. Metallituotteiden valmistus (pl. koneet ja laitteet) (25)	4,3 %	4,5 %	13,6 %	6,4 %	3,8 %	6,7 %
5. Muiden kulkuneuvojen valmistus (30)	3,3 %	0,6 %	20,1 %	0,2 %	0,2 %	6,3 %
6. Muu valmistus (32)	5,6 %	5,1 %	10,3 %	5,6 %	2,2 %	6,0 %
7. Sähkö-, kaasua ja lämpöhuolto, jäähdytysliiketoiminta (35)	2,4 %	1,3 %	2,7 %	8,5 %	3,3 %	3,3 %
8. Muiden koneiden ja laitteiden valmistus (28)	3,1 %	6,7 %	1,9 %	4,5 %	1,9 %	2,9 %
9. Pääkonttorien toiminta; liikkeenjohdon konsultointi (70)	4,7 %	0 %	2,4 %	0 %	0 %	2,3 %
10. Muut erikoistuneet palvelut liike-elämälle (74)	1,7 %	2,4 %	1,7 %	1,7 %	3,9 %	2,2 %
Muut toimialat yhteensä	31,6 %	25,6 %	13,5 %	17,9 %	19,6 %	21,0 %

4.4 Ilmoitetut työntekijämäärät työsuojelun vastualueilla

Ensimmäisissä ilmoituksissa ilmoitettiin vuonna 2023 noin 32000 työntekijän tiedot. Kasvua vuodesta 2022 oli 5,5 prosenttia.

Eniten lähetettyjä työntekijöitä työskenteli ilmoitusten perusteella Etelä-Suomessa ja Lounais-Suomessa. Lähetettyjen työntekijöiden määrä kasvoi eniten Itä-Suomessa, jonne kohdistuu kuitenkin vain pieni osuus ilmoituksista.

Lähetetyt työntekijät on täytynyt yksilöidä ilmoituksiin vuoden 2021 marraskuusta alkaen. Vuosien 2022 ja 2023 ovat näin ollen vertailukelpoisia. Tätä vanhemmat ilmoitukset ovat sisältäneet vain arvion lähetettyjen työntekijöiden lukumäärästä.

On kuitenkin huomioitava, että ilmoituksista kerätään vain tieto ilmoitettujen työntekijöiden lukumäärästä. Lähettävä yritys voi kuitenkin ilmoittaa samat työntekijät vuoden aikana useita kertoja, jos se toimii useissa eri kohteissa tai sillä on useita eri tilaussopimuksia. Työntekijämäärä ei siis kerro, kuinka monta eri työntekijää Suomessa on työskennellyt.

Lähetettyjen työntekijöiden määrä 1. ilmoituksissa

Työsuojelun vastualue	Työntekijämäärä 2022	Työntekijämäärä 2023	Muutos vuodesta 2022
Etelä-Suomi	10 695	10 703	0,07 %
Itä-Suomi	1 027	1 617	57,45 %
Lounais-Suomi	8 373	9 254	10,52 %
Länsi- ja Sisä-Suomi	4 019	4 052	0,82 %
Pohjois-Suomi	6 296	6 460	2,60 %
Yhteensä	30 410	32 086	5,51 %

4.5 Ilmoitetut työntekijämäärät maakunnittain

Ilmoitusten perusteella eniten lähetettyjä työntekijöitä työskenteli Uudellamaalla, Varsinais-Suomessa, Lapissa, Satakunnassa, Pohjois-Pohjanmaalla ja Pirkanmaalla.

Etelä-Suomen aluehallintoviraston työsuojelun vastuualueella työntekijämäärä laski Etelä-Karjalaa ja Päijät-Hämettä lukuun ottamatta. Etelä-Karjalassa määrä kasvoi koko maan keskiarvoa enemmän.

Itä-Suomen aluehallintoviraston työsuojelun vastuualueella työntekijöiden lukumäärä kasvoi selvästi kaikissa maakunnista. Pohjois-Savossa kasvu oli nopeampaa kuin missään muualla Suomessa.

Lounais-Suomen aluehallintoviraston työsuojelun vastuualueella työntekijämäärä kasvoi selvästi Varsinais-Suomessa. Satakunnassa ja erityisesti Ahvenanmaalla työntekijämäärä kääntyi laskuun.

Etelä-Suomen aluehallintoviraston työsuojelun vastuualue

Maakunta	Työntekijämäärä 2022	Työntekijämäärä 2023	Muutos vuodesta 2022
Etelä-Karjala	478	607	26,99 %
Kanta-Häme	444	424	-4,50 %
Kymenlaakso	647	590	-8,81 %
Päijät-Häme	427	449	5,15 %
Uusimaa	8 699	8 633	-0,76 %

Itä-Suomen aluehallintoviraston työsuojelun vastuualue

Maakunta	Työntekijämäärä 2022	Työntekijämäärä 2023	Muutos vuodesta 2022
Etelä-Savo	194	260	34,02 %
Pohjois-Karjala	275	359	30,55 %
Pohjois-Savo	558	998	78,85 %

Lounais-Suomen aluehallintoviraston työsuojelun vastuualue

Maakunta	Työntekijämäärä 2022	Työntekijämäärä 2023	Muutos vuodesta 2022
Ahvenanmaa	63	32	-49,21 %
Satakunta	2 662	2 614	-1,80 %
Varsinais-Suomi	5 648	6 608	17,00 %

Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintoviraston työsuojelun vastuualueella työntekijämäärä kasvoi selvästi Keski-Pohjanmaalla ja hieman Keski-Suomessa ja Pohjanmaalla. Etelä-Pohjanmaalla ja Pirkanmaalla työntekijämäärä sen sijaan laski selvästi.

Pohjois-Suomen aluehallintoviraston työsuojelun vastuualueella työntekijämäärä kasvoi Lapissa ja Pohjois-Pohjanmaalla selvästi vähemmän kuin koko maassa keskimäärin. Kainuussa oli selvää kasvua, mutta työntekijämäärä oli edelleen varsin pieni.

Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintoviraston työsuojelun vastuualue

Maakunta	Työntekijämäärä 2022	Työntekijämäärä 2023	Muutos vuodesta 2022
Etelä-Pohjanmaa	639	525	-17,84 %
Keski-Pohjanmaa	580	749	29,14 %
Keski-Suomi	624	704	12,82 %
Pirkanmaa	1 279	1102	-13,84 %
Pohjanmaa	897	972	8,36 %

Pohjois-Suomen aluehallintoviraston työsuojelun vastuualue

Maakunta	Työntekijämäärä 2022	Työntekijämäärä 2023	Muutos vuodesta 2022
Kainuu	170	270	58,82 %
Lappi	4 004	4 038	0,85 %
Pohjois-Pohjanmaa	2 124	2 152	1,32 %

4.6 Ilmoitukset lähettämisen keston pidentämisestä

Lähettävä yritys voi tehdä ilmoituksen lähettämisen keston pidentämisestä ja välttää näin lisävelvoitteet, jotka aiheutuvat pitkäaikaisesta eli yli vuoden kestävästä lähettamisestä. Lisävelvoitteet voi välttää enintään kuuden kuukauden ajan. Jos lähettävä yritys tee ilmoitusta, aletaan pitkäaikaisen lähettämisen lisäehtoja soveltaa, kun lähettäminen on jatkunut yli vuoden.

Lähettämisen keston pidentämisestä tehtiin 26 ilmoitusta, ja ilmoituksia teki yhteensä 19 yritystä. Ilmoituksista kuitenkin vain kaksi koski yli vuoden kestävästä lähettämistä. Molemmissa perusteena oli projektin pidentyminen alkuperäisestä aikataulusta. Ilmoitusten määrä laski olennaisesti vuodesta 2022, jolloin vastaavia ilmoituksia tehtiin kahdeksan.

Loput 24 ilmoitusta liittyivät muutoksiin, jotka tapahtuivat alle 12 kuukautta kestävässä lähettamisessä. Käytännössä nämä ilmoitukset olisi pitänyt tehdä tavallisella ilmoituslomakkeella. Lisäksi osaan ilmoituksista oli kirjoitettu lisätietoihin tietoja, jotka olisi pitänyt antaa täydennysilmoituksella. Virheellisten ilmoitusten määrä oli kuitenkin merkittävästi pienempi kuin vuonna 2022, jolloin niitä vastaanotettiin yhteensä 72 kappaletta.

Kun otetaan huomioon, miten paljon lähettämistä koskevia ilmoituksia tehdään, ei lomakkeiden virheellinen käyttö ole enää merkittävä ongelma. Vuoden 2023 lopussa Tyosuojelu.fi-verkkopalveluun tehtiin myös muutoksia, joilla pyritään vähentämään virheellisiä ilmoituksia entisestään. Lomake lähettämisen keston pidentämisestä sijoitettiin uuteen Pitkäkestoinen lähettäminen -osioon, mistä sen käyttötarkoitus tulee paremmin ilmi.

4.7 Tieliikenteen kuljetusten alihankintaa koskevat lähettämislmoitukset

Jos lähetetyn kuljettajan työnantaja toimii alihankijana, sillä on velvollisuus tehdä lähettämislmoitus EU-maiden yhteiseen portaaliin. Näistä ilmoituksista ei ole saatavilla tarkkoja tilastotietoja.

Ilmoituksen voi tehdä kerralla kuuden kuukau-

den ajaksi kaikkiin niihin maihin, joissa kuljettaja saattaa jakson aikana työskennellä. EU-portaalin ilmoitusten perusteella ei toisin sanoen voi arvioida, kuinka moni kuljettaja lopulta työskentelee Suomessa.

Vuodelta 2023 tarkasteltiin ilmoituksia, joissa lähettämisen ilmoitettiin päättyvän tammikuussa. Tällaisia ilmoituksia oli tehty kaikkiaan yli 30 000. Valtaosa ilmoituksista tuli Puolasta ja Liettuasta.

Tieliikenteen kuljetusten alihankintaa koskevat ilmoitukset

Kuljetusyrityksen sijoittumisvaltio	1.1.–31.1.2023 päättyvät ilmoitukset	Osuus ilmoituksista
1. Puola	13 965	46,0 %
2. Liettua	8 765	28,9 %
3. Unkari	2 956	9,7 %
4. Romania	1 237	4,1 %
5. Alankomaat	659	2,2 %
6. Saksa	624	2,1 %
7. Latvia	501	1,7 %
8. Viro	266	0,9 %
9. Bulgaria	178	0,6 %
10. Portugali	169	0,6 %
11. Tšekki	168	0,6 %
12. Slovakia	154	0,5 %
13. Tanska	151	0,5 %
14. Slovenia	141	0,5 %
15. Kroatia	134	0,4 %
16. Italia	74	0,2 %
17. Irlanti	47	0,2 %
18. Espanja	46	0,2 %
19. Yhdistynyt kuningaskunta	39	0,1 %
20. Itävalta	28	0,1 %
21. Malta	26	0,1 %
22. Belgia	17	0,1 %
23. Ruotsi	16	0,1 %
Yhteensä	30 361	

5. Yhteysviranomainen

Lounais-Suomen aluehallintoviraston työsuojelun vastuualue toimii lähetettyjen työntekijöiden yhteysviranomaisena Suomessa. Se antaa lähettämistilanteita koskevaa yleisluonteista neuvontaa Suomessa sovellettavasta lainsäädännöstä ja ohjaa ottamaan yhteyttä oikeaan viranomaiseen.

Neuvontaa annetaan työntekijöitä Suomeen lähettävälle yrityksille, vastaanottaville yrityksille Suomessa sekä lähetetyille työntekijöille.

Vuonna 2023 yhteysviranomainen osallistui muiden EU-jäsenmaiden kanssa Euroopan työviranomaisen ELAn alaiseen lähettämisen valvontaa koskevaan kehitystyöhön.

5.1 Neuvonta ja tiedotus

Keskeisin osa neuvontaa on Tyosuojelu.fi-verkkopalvelun osio Lähetetty työntekijä, jonka sisällöstä yhteysviranomainen vastaa. Osion rakennetta ja sisältöä on kehitetty asiakkailta tulleiden kysymysten perusteella niin, että sieltä on helpompaa löytää tietoa.

Yleisiä neuvoja voi pyytää sähköpostitse osoitteesta postedworkersfin@avi.fi. Ilmoituksen tekemiseen liittyvissä kysymyksissä voi olla yhteydessä osoitteeseen reportingpostedworkers@avi.fi sähköpostiosoitteeseen.

Vuonna 2023 asiakkaille vastattiin 386 kertaa, mikä on selvästi vähemmän kuin edellisinä vuosina (481 vastausta vuonna 2022 ja 430 vuonna 2021). Yksi mahdollinen syy neuvonnan kysynnän vähenemiseen on se, ettei vuoden 2023 aikana tapahtunut muutoksia laissa työntekijöiden lähettamisestä. Kysyntään on oletettavasti vaikuttanut myös se, että lähettamisestä tehtyjen ilmoitusten määrä kääntyi laskuun vuoden 2023 aikana. Yleensä merkittävä asiakasryhmä ovat yritykset, jotka lähettävät työntekijöitä Suomeen ensimmäistä kertaa.

Erityisesti laski ilmoituksen tekemiseen liittyvien kysymysten määrä. Vuonna 2023 niille varattuun sähköpostiosoitteeseen tuli vain 37 kysy-

Keskeisin osa neuvontaa on Tyosuojelu.fi-verkkopalvelun osio Lähetetty työntekijä: tyosuojelu.fi/lahetetty

mystä, mikä on lähes 40 prosenttia vähemmän kuin edellisenä vuonna.

Myös lähetetyn työntekijän työnteko-oikeutta koskevien kysymysten määrä laski. Tämä johtuu siitä, että ulkomaalaislakiin 1.2.2023 voimaan tulleet muutokset selvensivät ja yksinkertaistivat sääntelyä, joka koskee kolmannen maan kansalaisten työnteko-oikeutta lähetettyinä työntekijöinä.

5.2 Yhteistyö muiden EU- ja ETA-maiden kanssa

Yhteysviranomainen on viime vuosina osallistunut Euroopan työviranomaisen (ELA) ja muiden lähettämistä kehittävien tahojen hankkeisiin. Näistä voidaan mainita erityisesti sisämarkkinoiden tietojenvaihtojärjestelmää (IMI) koskeva työ, missä yhteysviranomainen on ollut mukana kehittämässä EU-jäsenmaiden viranomaisten tiedonvaihtoa sekä järjestelmän tieliikennettä koskevaa osiota. Vuonna 2023 viranomainen osallistui myös ELAn järjestämään hankkeeseen, jossa kehitettiin lähettämisen valvontaa ja aidon lähettämisen tunnistamiseen käytettäviä työkaluja.

Euroopan unionin rahoittaman Eurodetachment-projektin seminaarissa yhteysviranomaisen aiheena olivat EU-alueelle unionin ulkopuolelta töihin tulevat lähetetyt työntekijät. Yhteysviranomainen on lisäksi mukana norjalaisen tutkimusinstituutti Fafon organisoimassa BETIC-projektissa (Better enforcement through improved Nordic-Baltic Cooperation). Tämä työ jatkuu vielä vuonna 2024.

Tyosuojelu.fi
Työsuojeluhallinnon verkkopalvelu